

LEHET A BIBLIA EGY SZABAD ISTEN SZAVA?

SZABADOS ÁDÁM

Karl Barth vonakodott attól, hogy Isten igéjét azonosítsa a Biblia szövegével. Hitte, hogy Isten megszólal a Biblia szövege által, de úgy vélte, hogy Isten szabadságát korlátozná, ha igéjét hozzákötne egy könyv rögzített szövegéhez. Isten igéje az, amikor Isten szól, és mivel Isten akkor és ott szólal meg, amikor és ahol akar, igéje nem lehet egy pusztán szöveg, melyet az ember birtokol és olvasva vagy olvasatlanul a polcra tesz. Isten igéje szabad, mert Isten maga szabad. Ha a Bibliát neveznénk Isten igéjének, melynek Isten a szerzője, Isten szabadságát kérdőjeleznénk meg. Isten megszólal a Biblián keresztül, de a csukott Biblia Barth szerint *nem* Isten igéje (*Kirchliche Dogmatik*, I/2).

Kevin Vanhoozer nemrég megjelent könyvében (*Remythologizing Theology*) általában szövetségesként tekint Barth teológiai életművére, de ezen a ponton számomra érdekes kritikát fogalmaz meg Barth ige-teológiájával kapcsolatban. Vanhoozer szerint Isten egyik jellemvonása a szabadsága mellett az is, hogy ígéretet tesz, és az ígéreteit megtartja. Amikor a 2 Mózés 3-ban kijelenti magáról, hogy ő a Vagyok, az abszolút szabad és szuverén Isten, egyben ígéretet is tesz arra, hogy megszabadítja Izráelt Egyiptomból. Isten szabadságának része, hogy ígéretet tegyen, és az ígéretét megtartsa. Szabadon tesz ígéretet, de a szabadon meghozott ígéret utána köti őt. Isten szavakkal tesz ígéretet, az ígéret illokúciója (szándéka) ugyanis nem lehetséges valamiféle lokúció (kimondott vagy leírt szó) nélkül. Isten rögzített szava szükséges része az ígéreteinek. „A beszéd csorbítaná Isten szabadságát?” – kérdezi Vanhoozer. „Éppen ellenkezőleg, a beszéd a szabadságának kifejeződése. Istent semmi nem kötelezte arra, hogy ezt az ígéretet tegye Mózesnek, vagy előtte Ábrahámnak. Amikor azonban ígéretet tesz, Istent kötelezi – saját természete és jelleme, nem valami külső erő – hogy tiszteletben tartsa szavát.” (*Remythologizing Theology*, 216).

Vanhoozer mellett érvel, hogy Isten szabadságát soha nem választhatjuk el Isten szövetségi hűségétől, melyet szabadon vett magára. Ha azt gondoljuk, hogy Isten nem használhatja Isten szabadságát arra, hogy az Istenséget a szavához kösse, abból az következik, hogy Istent Isten szabadságának szolgájává tesszük, és a szabadságról állítjuk, hogy Isten, nem fordítva. „Amennyiben Barth ragaszkodik ahhoz, hogy Istent olyannyira szabadnak kell tekintenünk, hogy mentesítjük az ígérettétellel járó általános kötelezettségek alól, talán azt kell inkább megfontolnunk, nem Barth dolgozik-e idegen (nem szövetségi alapú) szabadság-fogalommal.” (*Remythologizing Theology*, 216) Vanhoozer szerint „Isten azért Ura kommunikációjának, mert – ahogy a Szentírás ismételtlen megmutatja – egyedül Isten tudja következetesen megtartani a szavát: ‘te vagy az Isten, és igazak a te szavaid’ (2 Sám 7,28).”

Sok igazságot látok Barth szenvedélyes ige-teológiájában, de ebben a kérdésben Vanhoozerrel értek inkább egyet. A Biblia Isten ígéretét tartalmazza, szavak, mondatok, bekezdések, könyvek, sőt, egy hatvanhat könyvből álló gyűjtemény formájában. A Biblia szövege pusztán ezért is

szükségszerűen Isten rögzített szava. Vegyük le a polcról, olvassuk, és találkozzunk benne az önmagát szabadon az ígéreteihez és szövetségéhez kötő Istennel! Mert abban viszont Barth igazat állít – és ezt Vanhoozer is hangsúlyozza –, hogy Isten *sámunkra* a nyitott Biblián keresztül szólal meg.